

Rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand

P/a Gemeente Barneveld
Postbus 63
3770 AB Barneveld
Tel: 14 0342

Barneveld, 9 januari 2014

Ons kenmerk:	verzonden op:
Behandelend ambtenaar: I.M.T. Spoor	e-mailadres: i.spoor@barneveld.nl
Doorkiesnummer: 0342 - 495 830	met kenmerk:
Uw brief van:	
Bijlage(n):	
Onderwerp: Rekenkamerbrief 3 – decentralisaties Nijkerk	

Geachte leden van de raad,

De rekenkamercommissie heeft in overleg met de auditcommissie toegezegd om bij belangrijke documenten/stappen in het decentralisatietraject in de gemeente Nijkerk ongevraagd en gevraagd advies te geven aan de raad. Daarbij wordt met name gekeken of de gemeenteraad de gelegenheid krijgt om zijn kaderstellende en controlerende rol voldoende in te vullen en de mogelijkheid heeft om (bij) te sturen. In juni jl. hebben wij daarom naar aanleiding van de bestuursopdracht een eerste rekenkamerbrief toegestuurd. In september hebben wij u een tweede brief gestuurd naar aanleiding van de conceptvisie "Vernieuwing Sociaal Domein". Hierin hebben wij u een aantal overwegingen meegegeven, waar we in deze brief voor een deel op terug komen.

In december jl. hebben de hoofdlijnennota "Op weg naar een vernieuwd Sociaal Domein" ontvangen en deze bekeken aan de hand van onze eerder gemaakte opmerkingen bij de visie. De inspraakreactie die wij in september naar aanleiding van onze opmerkingen hebben ontvangen, betrekken we ook in deze brief. Zoals ook in onze vorige brieven reeds aangegeven willen wij ons als rekenkamercommissie buiten het politieke debat houden. Daarom bepaalt u als raad zelf wat u met onze opmerkingen doet.

Doelstellingen

In onze tweede brief hebben wij het belang aangegeven van concrete en meetbare doelstellingen.. Doelstellingen moeten duidelijk vastgesteld zijn, zodat het beleid later geëvalueerd kan worden en nagegaan kan worden of de doelstellingen gehaald zijn. De inhoud van het beleid met de doelstellingen is in de huidige fase erg belangrijk en de beleidsuitvoering volgt daarop. In de hoofdlijnennota zijn naar ons idee de doelstellingen, evenals een rangschikking naar prioriteit, nog niet aangegeven. In de nota wordt een overzicht gegeven van lokale en landelijke financiële parameters als nulmeting (hfst 3), maar vervolgens worden aan deze cijfers geen doelstellingen gekoppeld. Verder staat in de nota (hfst 4) dat de gemeente toe wil naar minder ondersteuningsvragen, maar hoeveel minder wordt niet duidelijk. De gemeente wil sturen op kwaliteit en resultaten en benoemt daarvoor prestatie-indicatoren (hfst 7) zoals wachttijd,

doorlooptijd, effectiviteit van hulp en tevredenheid. Een concretisering van deze indicatoren wordt niet gegeven. De gewenste kwaliteit van zorg is naar ons idee nog niet duidelijk. Ook zijn er voor zover wij kunnen nagaan geen indicatoren voor efficiency gedefinieerd. Het is uiteraard mogelijk dat een nadere concretisering wordt voorzien in een latere fase van het proces. Als dat zo is, verzoeken wij rekening te houden met voorgaande opmerkingen. Zo niet, dan lijkt het ons raadzaam die concretisering alsnog aan te brengen.

Vernieuwing professionele organisaties

Het college heeft aangegeven dat zij door middel van het inkoopbeleid de innovatie bij de professionele organisaties wil stimuleren. In de hoofdlijnennota wordt aangegeven dat vernieuwing noodzakelijk is om de ondersteuning effectiever en efficiënter te maken. Wij denken eveneens dat deze vernieuwing noodzakelijk is. Het niet plaatsvinden van vernieuwing van de professionele organisaties zien wij als een reëel risico. Door minder budget beschikbaar te stellen denkt de gemeente dat de aanbieders van zorg moeten gaan nadenken over noodzakelijke vernieuwingen en wijzigingen in hun bedrijfsvoering en ondersteuning. Gedurende een overgangperiode wil de gemeente budget afbouwen en op deze manier denkt de gemeente dat een innovatiever aanbod ontstaat. De gemeente heeft gekozen voor het principe 70/30, waarbij de aanbieders van zorg in eerste instantie 70% van het bestaande budget ontvangen en waarbij over de resterende 30% afzonderlijke afspraken worden gemaakt. De 70% wordt in de loop van de jaren afgebouwd naar 0. Voor de rekenkamercommissie is niet duidelijk op welke gronden voor de afbouw van het budget gekozen is volgens het principe 70/30. Bovendien zien wij als risico dat door deze aanpak zonder sturingsfilosofie een open-einde regeling ontstaat.

Wij vragen ons ook af, gezien de signalen over de krapte van de budgetten, of de gewenste innovatie op deze wijze tot stand wordt gebracht. Bovendien legt de gemeente Nijkerk het initiatief voor innoveren op deze manier volledig bij de zorgaanbieders zelf, de belanghebbende organisaties. Het is niet duidelijk hoe en of de gemeente zelf de regie blijft houden. De rekenkamercommissie is van mening dat een substantieel deel van de benodigde besparing vorm kan krijgen als de gemeente daadwerkelijk de regie voert.

Onduidelijk is ook hoe en op grond waarvan de 70/30 aanpak later geëvalueerd wordt.

Aanbieders van zorg

In september jl. zijn in de gemeente Nijkerk bijeenkomsten georganiseerd met diverse betrokkenen uit het sociale domein om de beleidskeuzen te verkennen. Zo is er ook een bijeenkomst geweest met de zorgaanbieders. In hoeverre de aanbieders de richting hebben bepaald is niet duidelijk en ook niet waar zij prioriteit aan geven. Bij het tot stand komen van het transitiearrangement Jeugd zijn ook aanbieders betrokken geweest. De aanbieders hebben aangegeven dat zij zorgen hebben over de hoogte van het beschikbare budget. De rekenkamercommissie vraagt zich af of de gemeenteraad inzicht heeft in de inhoudelijke standpunten en prioriteiten van de zorgaanbieders en uitkomsten van eventuele pilots en of de gemeenteraad inzicht heeft in de frictie en de beheersing van de 70/30 aanpak. Dit inzicht lijkt ons wenselijk om het transitiearrangement Jeugd op de juiste waarde te kunnen beoordelen.

Samenwerking en rol gemeente

In de visie wordt naar onze mening geen duidelijkheid gegeven over de verhouding gemeenten, partners en afnemers en wordt geen invulling gegeven aan de regierol van de gemeente. Het college geeft in de inspraakreactie aan dat in de beleidskeuzennota een keuze gemaakt zal worden voor een

stuuringsmodel. Voor zover wij kunnen nagaan wordt deze keuze niet gemaakt in de hoofdlijnennota. Wel staat in de nota dat het ten aanzien van regionale samenwerking belangrijk is dat vooraf met samenwerkingspartners heldere kaders afgesproken moeten worden met betrekking tot de sturing. Een keuze is ons inziens echter nog niet gemaakt. Bovendien wordt aangegeven dat de samenwerking met betrekking tot de inkoop nog vormgegeven en uitgewerkt moet worden. Het moge duidelijk zijn dat wij heldere afspraken vooraf over sturing onderschrijven en wij constateren dat daar nog geen invulling aan is gegeven.

Wij willen ook benadrukken dat de deelnemende gemeenten bij samenwerkingsverbanden een *opdrachtgevende rol* hebben en tevens een *eigenaarsrol*. De gemeenten zijn eigenaar van de gemeenschappelijke regeling en hebben in deze rol meer oog voor de lange termijn en het voortbestaan van de regeling. Als opdrachtgever is de gemeente meer gericht op de kortere termijn en op het feit dat de opdracht goed uitgevoerd wordt. Het is van belang dat voorafgaand aan het vormgeven van de samenwerking nagedacht wordt over de wijze waarop de opdrachtgeversrol ingevuld moet worden.

Controlerende rol van de raad

Wij willen stil staan bij uw controlerende rol. Het is van belang dat de rol- en taakverdelingen binnen een gemeenschappelijke regeling goed vorm wordt gegeven om voldoende grip te houden. Door de overdracht van taken aan een regionale samenwerking komt de gemeenteraad steeds meer op afstand te staan. Dat neemt niet weg dat de raad wel moet controleren of het beleid goed wordt uitgevoerd. Hoe kan de gemeenteraad in de toekomst grip houden bijvoorbeeld bij het aanbesteden? Hoe kan de raad sturen op het budget en de risico's? Kan de raad tijdig ingrijpen? Als de raad in de toekomst ten aanzien van de controle van regionale samenwerkingen gebruik wil maken van rekenkameronderzoek dan willen wij u attent maken op het volgende. De wettelijke bevoegdheden van rekenkamercommissies om inlichtingen van samenwerkingsverbanden te krijgen zijn beperkt. Daarom adviseren wij bij gemeenschappelijke regelingen vast te leggen dat de rekenkamercommissie documenten moet kunnen onderzoeken, inlichtingen moet kunnen inwinnen en onderzoek moet kunnen instellen bij de betreffende samenwerking.

Financiële risico's

De gemeente Nijkerk wil gaan sturen op kwaliteit en resultaten. Belangrijke aandachtspunten die daarbij genoemd worden zijn financiële verantwoording, monitoring en een goed ICT-systeem. Wij onderschrijven dit en willen benadrukken dat goede gegevensregistratie, evenals inzicht in besteding van middelen heel belangrijk zijn. Dit inzicht is namelijk noodzakelijk om te kunnen beoordelen of het geld wordt ingezet waarvoor het bedoeld is. Uiteraard is de beleidsuitvoering belangrijk, maar wij willen u erop attenderen dat in deze fase de definiëring van de inhoud van het beleid nog belangrijker is.

In de nota wordt niet aangegeven hoe de financiële verrekening tussen gemeenten binnen een samenwerking plaatsvindt. Duidelijkheid hierover lijkt ons wel van belang. Als de verrekening nog niet duidelijk is, adviseren wij om in de nota aan te geven dat de verrekening nog uitgewerkt moet worden. In het regionaal beleidsplan FoodValley Jeugd bijvoorbeeld worden t.a.v. de financiële verdeling drie verschillende verrekeningsmodellen genoemd en wordt voorgesteld om een bepaald model (vlaktax) verder uit te werken. Strategische overwegingen spelen bij de keuze van een verrekeningsmodel een rol. Wij adviseren om na te gaan in hoeverre een verrekeningsmodel invloed heeft op de gewenste innovatie. En of het ontschotten van budgetten van de verschillende transitie door een bepaald verrekeningsmodel nog wel aan de orde is.

In de hoofdlijnennota worden in het laatste hoofdstuk de risico's benoemd. Wij willen benadrukken dat de beheersing van de risico's een heel belangrijk onderdeel is van het gehele proces. Wij vragen ons af of het duidelijk is wie de risico's analyseert, bewaakt en coördineert. Tevens vragen wij ons af of de gemeente een risicovoorziening heeft voor de transities in de situatie van overbesteding. Daarnaast is duidelijk geworden dat ook een risico bestaat bij onderbesteding binnen het totaal van het deelfonds sociaal domein als onderdeel van het gemeentefonds. Via de zgn. Iv3-staten monitort de rijksoverheid de prestaties van de gemeenten. Bij onderbesteding zal een opschalingsprocedure in gang gezet worden die uiteindelijk kan leiden tot opschorting van de bevoorschotting van het deelfonds sociaal domein.

Samenhang deelterreinen

In de visie ontbreekt ons inziens de samenhang tussen de deelterreinen van het sociale domein en is niet aangegeven hoe deze samenhang geborgd wordt. In de inspraakreactie is gesproken over een mogelijk specifieke toegang voor de deelterreinen. In de nota komt naar onze mening nog steeds niet duidelijk naar voren hoe de gemeente de samenhang tussen de verschillende transities wil borgen. Er wordt gesproken over gebiedsteams. Deze teams moeten ervoor zorgen dat de toegang tot ondersteuning voor inwoners minder versnipperd is dan nu het geval is. Voor ons is niet duidelijk of dit nu gezien wordt als die ene toegang tot verschillende vormen van hulp en ondersteuning. Ook is niet duidelijk of de verschillende deelterreinen van het sociale domein nu integraal benaderd worden.

Wij beseffen overigens dat het door de samenwerking in de verschillende regio's en samenwerkingsverbanden lastig is om de samenhang op de deelterreinen te borgen en dat het ook lastig is om budgetten te ontschotten. Anderzijds heeft de gemeente Nijkerk bewust gekozen om samen te werken in verschillende regio's. De gemeente moet ervoor zorgen dat de gewenste doelen worden bereikt.

Gebiedsteams

Verder zien wij nog het risico dat de gemeente niet voldoende grip heeft op de gebiedsteams. De gebiedsteams bestaan uit professionals, krijgen mandaat van de gemeente, krijgen budget en voeren de regie. De gemeente blijft verantwoordelijk en wil de gebiedsteams aanspreken op behaalde resultaten. De gemeente is van plan om een procescoördinator aan te wijzen die periodiek toetst of de gebiedsteams binnen de gestelde kaders bijdragen aan de gestelde ambitie. Wij willen erop wijzen dat het in deze werkwijze van groot belang is dat van te voren heel helder is wat de kaders en resultaten moeten zijn en dat tijdig gemonitord wordt.

Tot slot

Wij hopen dat u uw voordeel kunt doen met onze opmerkingen. Wij verwachten dat u deze kunt meenemen bij de behandeling in de raadscommissievergadering van 14 januari 2014.

Wij zijn altijd bereid om – op uw verzoek- deze brief toe te lichten en eventuele vragen te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

de heer drs. J.P.P. van Dort
Voorzitter rekenkamercommissie
Valleien Veluwerand

mevrouw ir. I.M.T. Spoor
Secretaris rekenkamercommissie
Vallei en Veluwerand

c.c. College van B&W, gemeente Nijkerk
Mevr. A. Hoitinga, projectleider "Veranderingen sociaal Domein", gemeente Nijkerk